

Motion till riksdagen 2022/23:2337

av Rickard Nordin (C)

med anledning av prop. 2022/23:59 Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller leverans av el och aggregeringstjänster

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa direktivets definition av obalans snarare än den bredare definition som anförs i lagförslaget och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör vara det ekonomiska ansvaret som är det vitala och inte kopplingen till en specifik balansansvarig och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en kompensationsmodell för obalanserna som finansieras av de som får en fördel av att dessa tjänster tillkommer i systemet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla aggregerade resurser inte ska behöva tillhöra samma balansansvarig och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undanröja de hinder som kvarstår för att frigöra flexibiliteten och aggregeringstjänsternas potential i elsystemet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är ofta väldigt duktiga på att gå längre än vad EU-lagstiftningen kräver av oss. Ibland är det av godo, men många gånger är det av ondo. Det var därför ett återkommande tema från flera partier, såväl från Centerpartiet som från regeringspartierna, i valrörelsen att det är viktigt att inte överimplementera EU-regler. Trots det är det precis vad regeringen väljer att göra i den aktuella propositionen.

Tyvärr skapar denna överimplementering stora problem för den som vill bedriva aggregatortjänster och hotar därmed den verksamheten och riskerar framför allt att minska den oerhört viktiga potentialen för flexibilitet i elsystemet kraftigt. På flera punkter går regeringen ifrån EU-direktivets skrivningar och gör dessa bredare än nödvändigt, vilket gynnar befintlig elproduktion och missgynnar aggregeringsleverantörer och skapar onödiga hinder för marknadsinträde, vilket också riskerar en försämrad konkurrens. Resultatet blir dyrare elräkning för konsumenterna, vilket regeringen väljer att ignorera.

Det första exemplet på vidgande av direktivets syften är när det handlar om de obalanser som en aggregator kan skapa på marknaden. Poängen med aggregeringen är ofta att styra ned konsumtion tidvis utifrån rådande prisläge, vilket styrs av prissättningen dagen före, och när den då satts kommer aggregatorn att skapa en obalans genom att mindre volym kommer att köpas vid en viss given tidpunkt. Den obalansen har en kostnad som aggregatorn enligt direktivet bör stå för. Texten lyder: ”Alla marknadsaktörer bör vara ekonomiskt ansvariga för de obalanser de orsakar i systemet, vilka utgör skillnaden mellan den tilldelade volymen och den slutliga ställningen på marknaden.”

Lagförslaget drar däremot inte gränsen vid ”skillnaden mellan den tilldelade volymen och den slutliga ställningen på marknaden” utan benämner obalanser som all påverkan som sker. Det har potential att vara mycket långtgående och gynnar varken systemet som helhet eller konsumenterna. Trots att aggregatorn skapar stor systemnytta kan enskilda aktörer få en nackdel, och om aggregatorn ska ersätta dessa fullt ut, annat än det direktivet säger, omöjliggörs en affär för aggregatorn och systemet som helhet går miste om stora värden. Regeringen bör därför se över konsekvenserna av sitt lagförslag och återkomma till riksdagen med en reviderad lagstiftning.

Regeringens lagförslag gynnar också på ett onödigt sätt de befintliga balansansvariga på så sätt att alla aggregatörer måste knyta sig till en balansansvarig om bolaget inte själva är det. Det försvårar och förhindrar. Det viktiga är i stället att det finns någon som tar det ekonomiska ansvaret för de obalanser som uppstår med hänsyn tagen till just att det är obalanser som ska hanteras och inte generell påverkan.

Den obalans som ska hanteras behöver också finansieras. Eftersom systemet som helhet vinner på att aggregeringstjänster tillkommer bör också kostnaden för dessa obalanser tas från de som drar nytta av dessa tillkommande tjänster och inte enbart från bolaget som utför aggregeringstjänsterna. Om det senare tillämpas riskerar värdet som bolagen i sig kan skapa att raderas ut och systemnyttorna uteblir eftersom affärsmodellen eroderar. Genom att bredda basen för finansiering av obalanser till alla som får en fördel av att dessa tjänster finns, kan tjänsterna åstadkommas samtidigt som obalanser finansieras. Det är därför viktigt att regeringen säkerställer en klok kompensationsmodell.

Nuvarande lagförslag riskerar att allvarlig hämma utvecklingen av aggregatörer. Lagförslaget riskerar att påverka all aggregering som i dag förekommer, både på lokala flexibilitetsmarknader, på balansmarknader och i andra former.

Kravet på att vara eller ha en balansansvarig kommer att göra att vissa aggregatörer inte har möjlighet att fortsätta sin verksamhet, då det kräver en betydande ekonomisk säkerhet, vilket gör att mindre aktörer har svårighet att etablera sig och de stora bolagen har en avgörande fördel till men för konkurrens med följd effekten att konsumenterna får betala högre priser.

Utformningen av kompensationen riskerar även att helt slå undan affären för aggregatorer om det är tänkt att det är de som ska stå för hela kompensationen. Denna erfarenhet finns bl.a. från Frankrike.

Det finns också ett antal punkter som helt saknas i lagförslaget och som regeringen bör återkomma med ny lagstiftning kring:

I dag begränsas bud genom att alla aggregerade resurser behöver tillhöra samma balansansvarig. Det får som effekt att det är svårt att använda aggregatortjänster för konsumenter som inte tillhör specifika elhandlare. Det går inte att poola konsumenter brett, utan dessa behöver också kopplas till enskilda energibolag, vilket är ett stort och onödigt hinder.

På marknaderna finns flera marknadshinder kvar som stora budgränser, krav på viss kommunikation eller undermätning som gör aggregering olönsam. Kvalificeringsprocesser för deltagande på marknaderna är inte heller anpassade för aggregerad efterfrågefleksibilitet, vilket gör kvalificering svår.

Regeringen bör verka för att dessa hinder undanröjs för att en större mängd flexibilitet ska kunna komma marknaden till godo. Det sänker priserna för konsumenter och stärker elsystemet som helhet.

Rickard Nordin (C)